

2
СТОР.

УжНУ підкорює нові рейтинги

4
СТОР.

Катерина Барабанова: бути завжди в спорті

5
СТОР.

Крізь призму біологічного: розмова з деканом

Володимир Смоланка – заслужений лікар України!

Президент Володимир Зеленський підписав указ №335/2020 «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня незалежності України». Відповідно до названого указу, звання «Заслужений лікар України» присвоєно «СМОЛАНЦІ Володимиру Івановичу – ректорові державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», доктору медичних наук, Закарпатська область». Колектив УжНУ щиро вітає свого керівника із заслуженою нагородою й бажає подальших успіхів у праці!

Мов вогонь на вітрі: «вступні» емоції

Настала пора, коли рівень хвилювання вступників «зашкалює». Абітурієнт вичікує, аби зібрати плоди одинадцятирічної праці на шкільній ниві, перевірити здобуті знання й, урешті, стати студентом. Батьки не ймуть віри, що син або донька ось-ось поринуть у доросле життя. Представники приймальної комісії, мов вогонь на вітрі, гаряче працюють і уважно стежать за кожним «кліком» у комп'ютері – так вирішуються чийсь долі. І не тільки майбутніх бакалаврів. На своєрідній фінішній прямій – «підкорювачі» магістратури: вони теж наче вперше переживають «вступні» емоції. Пам'ятаєте: «Хто володіє інформацією – той володіє світом»? Для абітурієнтів – більш ніж актуально. Отож зазирнемо в спекотне задзеркалля вступної кампанії.

Ярослав Агій, заступник відповідального секретаря Приймальної комісії УжНУ, розповідає: «Магістри подавали документи з 5 липня, бакалаври розпочали

13-ого. Понад 3400 заяв бакалаврів (магістрів медичного та фармацевтичного спрямувань) надійшли з електронних кабінетів за перший і другий дні. Майже 2900 із них – на денну форму здобуття освіти. До магістратури подали більш ніж 2200, із них на денну форму – понад 1200. Уже зранку 14 серпня на спеціальності «Стоматологія» була 31 заявка, на «Медицині» – 47. Лідер за кількістю магістрантів – юридичний факультет (135). Щодо «Середньої освіти», то вчителями найбільше прагнуть бути біологи та охочі навчатися на факультеті міжнародних економічних відносин (113). Стосовно бакалаврів, то наразі найбільше заяв на основі повної загальної середньої освіти – на спеціальностях «Право» (247), «Медицина» (144).

Нагадаю: хто не встиг зареєструватися та подати заяву на бажану спеціальність до 22 серпня, може зробити це під час другої та третьої хвиль, які будуть у вересні-жовтні. Магістри, котрі склада-

ли єдиний державний іспит з іноземної мови, теж створювали електронні кабінети. До речі, не всі подавали заяви онлайн. Ті, хто вступав із магістра на магістра, зі спеціаліста на магістра або з молодшого спеціаліста, приносили документи в паперовій формі.

У перші дні вступникам важко було навіть увійти в особистий кабінет, оскільки систему перенавантажили. Усі бажали подати заяви одразу ж у перший день. Але спеціалісти радять, як і щороку: краще зачекати день-два.

Я.Агій зазначає: «Траплялося, що завантажували документи великого обсягу. Обирали неправильний формат. Або ж замість додатка до атестата подавали власне атестат. Приймальна комісія при розгляді заяви перераховувала середній бал вступника. Отож додаток завантажити просто необхідно».

Члени відбірних комісій закликали бути обачними. Рекомендували вказува-

ти точний номер телефону й електронну пошту, аби в разі непередбачуваних обставин можна зв'язатися зі вступником і вирішити проблему.

Соломія Войтюк, працівниця приймальної комісії, наголошує: «Траплялися випадки, коли в електронній заяві, у графі для додатка до атестата, помилково завантажували фото. Або ж замість додатка та фото – чорні квадрати. Немало виникало проблем і з додатком 13, який дає право на врахування сільського коефіцієнта при обчисленні конкурсного бала вступника. Замість додатка 13 завантажували довідку про склад сім'ї».

У приміщенні Наукової бібліотеки УжНУ облаштували консультаційний пункт. Там допомагали також зареєструвати особисті кабінети, відсканувати документи. Показували, як подавати заявки. А якщо студент проживає в іншій області – міг зателефонувати й уточнити, що цікавить, адже на сайті є номери всіх відбірних комісій.

«Для участі в конкурсі на місця державного замовлення конкурсний бал повинен становити не менше ніж 125. На «Лікувальну справу» із 2 й 3 предметів слід набрати прохідний «поріг» – 150. Відповідно система не пропускає сертифікати з нижчими балами. Такі заявки до нас надходили, але ми повинні були їх скасовувати. Це робила відбірна комісія. Якщо конкурсний бал – менше ніж 125, тоді абітурієнт претендує тільки на контрактну форму навчання», – розповів Ярослав Юрійович.

22 серпня 18:00 завершився прийом заяв. 27 серпня опублікують рейтингові списки. Після цього у вступника в кабінеті з'явиться позначка: чи вступив на державне замовлення й чи рекомендований до зарахування. Тоді необхідно подати оригінали документів до 31 серпня. За словами Я.Агія, вступник може скористатися кур'єрською доставкою, «Укрпоштою» чи «Новою поштою», аби не відвідувати навчальний заклад у зв'язку з епідемічною ситуацією. Якщо дата відправлення листа вказана до 31 серпня, то оригінали ще приймуть.

Карантин таки відобразився на вступній кампанії. «Через епідеміологічні обмеження працюємо трохи в іншому режимі. Факультети не розміщені так, як у минулі роки: зо два-три в аудиторії. До прикладу, для відбірних комісій таких підрозділів, як хімічний, юридичний, медичний, виділили окреме приміщення. Ще одна особливість цьогорічної вступної кампанії – ми розпочали прийом заяв на місяць пізніше», – зауважив Ярослав Юрійович.

Отже, вступна кампанія відбувається за ускладнених обставин, однак успішно триває. Дякуємо всім членам Приймальної комісії УжНУ за наполегливу працю, а вступникам бажаємо здобути омріяну спеціальність. Нехай щастить!

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Оксана Машика – ювілярка!

Шановна Оксано Іванівно!

Щиросердечно вітаємо Вас із днем народження! Бажаємо міцного здоров'я, удачі, благополуччя, добра, радості, любові, щастя, гарного настрою, усмішок та яскравих вражень.

Нехай тепло й затишок завжди наповнюють Ваш будинок, нехай сонячне світло зігріває в будь-яку погоду, а бажання виконуються при одній лише думці про них.

Із повагою планово-фінансовий відділ УжНУ.

Альма-матер – триумфатор конкурсів «Еразмус+ 2020»! За високої конкуренції перемогла ідея науковців під керівництвом директора НН Інституту євроінтеграційних досліджень, професора Івана Арт'юмова. Вітаємо!

Із Днем незалежності України!

Для кожного свідомого громадянина нашої Батьківщини 23 й 24 серпня – особливі. Адже святкуємо День Державного Прапора України й День незалежності України. Це не просто урочисті поєднання слів. Ідеться про національний і державний символи, про втілення в життя багатовікової мрії наших славних предків!

Попри труднощі й бойові дії на сході країни, ми живемо у вільній і демократичній державі. Завжди мусимо пам'ятати, якою ціною даються українцям основні перемоги.

Переконаний: усе матимемо світлу перспективу, адже багато віримо й працюємо за дла якісних змін. У нас чудові фахівці та перспективна молодь. Незалежній державі бути! Із Днем Державного Прапора України, із Днем незалежності України!

Володимир СМОЛАНКА,
ректор УжНУ, професор.

УжНУ – у десятці «освітнього» рейтингу!

Інформаційний ресурс «Освіта.ua» представив консолідований рейтинг вищих навчальних закладів України. До списку потрапив і УжНУ.

Загалом трійка кращих класичних вишів цього року – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет «Києво-Могилянська академія»,

Львівський національний університет імені Івана Франка. Наш ЗВО посідає десяту позицію.

При ранжуванні закладів вищої освіти до уваги було взято кілька рейтингів, зокрема: «ТОП-200 Україна», рейтинг «Scopus» та «Бал ЗНО на контракт».

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Два крила Василя Гарагонича

Пам'яті відомого професора та журналіста

Нерідко трапляється так, що день народження й дата смерті видатних людей приблизно однакові. 23 липня не стало доктора історичних наук, професора кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства, заступника декана з науково-методичної роботи факультету туризму та міжнародних комунікацій УжНУ, заслуженого працівника освіти України, члена Національної спілки журна-

лістів України, шеф-редактора «Панорами медіа групи» В.Гарагонича. Почав же свій земний шлях також теплого літнього дня, 18 липня, 1959 року в Станові на Мукачівщині.

Після завершення із золотою медаллю Мукачівської середньої школи № 2 імені Т.Г.Шевченка, усе життя Василя Васильовича супроводжували дорогі серцю медіасфера й альма-матер. «Уже з юності мав велике бажання стати журналістом. І за відсутності на Закарпатті відповідного факультету обрав... історичний, оскільки розумів, що одне другому не те що не завадить, а й за певних обставин навіть допоможе», – говорив ювіляр в інтерв'ю з нагоди 60-річчя. І додав: «Професор Ужгородського національного університету – мій найдорожчий титул».

Літопис університету В.Гарагонич відображав у газетах «Радянський студент», «Молодь Закарпаття», «Закарпатсь-

ка правда», «Радянська освіта», «Освіта», артефактами наповнював музей історії вишу, який створювали разом із земляком, професором Михайлом Трояном та іншими ентузіастами. Завдяки таланту й працьовитості в 23 роки Василь Васильович став редактором газети «Радянський студент» і членом Спілки журналістів тодішнього СРСР.

Удало поєднував роботу на викладацькій ниві із журналістською творчістю, а в 2000 році пройшов відбір і потрапив на стажування до США. Тоді ж потоваришував із теперішнім директором Інформаційно-видавничого центру УжНУ, тезкою Василем Ільницьким. «Познайомилися практично в «Боїнгу» шляхом до Нью-Йорка, а потім три тижні разом стажувалися, жили в одному помешканні в Канзас-Сіті. Ми підтримували приятельські стосунки й допомагали одне одному, що було в наших силах. В.Гарагонич

завжди «підкуповував» щирістю, безпосередністю, почуттям гумору й ерудицією. Та душа Василя Гарагонича – товариша, колеги, побратима – відлетіла в засвіти. Щирі співчуття рідним і близьким у зв'язку з непоправною втратою», – зазначив В.Ільницький. А головний редактор «Погляду» Володимир Тарасюк, який теж разом стажувався з обома колегами за океаном, додав: «Василь Гарагонич одразу «підкупив» веселою вдачею, відкритістю. Після поїздки до Америки ми постійно контактували, обмінювалися журналістськими новинами. Васильович цікавився книжкою до ювілею «Погляду», бо хотів схоже видання зробити про свій ЗМІ».

...Повернувшись зі стажування, В.Гарагонич пов'язав життя з мукачівською міськрайонною газетою «Панорама», працював шеф-редактором до кінця...

У # 23 за 30 липня 2020 року, присвяченому пам'яті натхнен-

ника, зазначалося: В.Гарагонич жив журналістикою, його внесок у розвиток «Панорами медіа групи» – неоціненний. Саме під керівництвом Василя Васильовича вона здобула численні нагороди та завоювала шану читачів. Власне педагогіка і журналістика були тими двома крилами його таланту, які впродовж усього не надто тривалого, але яскравого й динамічного життя робили фахівцеві добре ім'я на теренах Закарпаття та й усієї України.

Воднораз Василь Васильович був добрим сім'янином, доглядав батьків, 34 щасливі роки у злагоді прожив із дружиною Ярославою, давши добрий життєвий фундамент синам Іванові й Василю.

В.Гарагонича не оминув коронавірус, ніколи не знаєш, де він чатує. Видатний крайнин покинув наш світ рано... Хай покоїться з миром, завжди пам'ятаємо.

Ольга БРАЙЛЯН,
студентка
відділення журналістики.

Світлій пам'яті Єлизавети Чаварги

Ректорат, профспілкороганізація та колектив Ужгородського національного університету з глибоким сумом повідомляють про смерть колишньої завідувачки відділу аспірантури та докторантури вишу Єлизавети Амброзіївни Чаварги. Життя обірвалося першого Спаса, 14 серпня 2020 року, на 81-ому році життя.

Є.Чаварга (Тромбола) народилася 8 грудня 1939 року в селі Імстичово, що на Іршавщині, у працюючій селянській родині. Закінчила відділення української мови та літератури філологічного факультету Ужгородського державного (тепер національного) університету (1961).

Згідно з направленням, працювала за фахом у Зозулинській середній школі (Козятинський район Вінницької області). Через рік повернулася на Закарпаття й трудилася в

Хустській СШ № 1. Викладала не тільки українську мову та літературу, а й німецьку. Сумлінно готувалася до кожного заняття, використовувала елементи передового педагогічного досвіду, вивчала індивідуальні особливості учнів, демонструвала тактовність, доброзичливість, постійне прагнення допомогти словом і ділом.

У 1963 році Єлизавету Амброзіївну призначають завідувачкою відділу аспірантури (згодом аспірантури та докторантури) Ужгородського університету. На цій посаді працювала 50 років (до травня 2013-ого). Підготувала кілька сотень фахівців у різних галузях науки. Робота Є.Чаварги була багатогранною, мала комплексний характер. Завідувачка запам'яталася чудовим організатором і координатором усіх справ, пов'язаних із роботою відділу. Тісно співпрацювала із завідувачами кафедр

і деканами факультетів. Вчасно та якісно розробляла проекти річних і перспективних планів прийому до аспірантури та докторантури, які без проблем затверджували в галузевому Міністерстві; постійно контактувала з аспірантами й докторантами. Єлизавета Амброзіївна демонструвала високу культуру, повагу до здобувачів наукових ступенів, за потреби надавала їм допомогу.

Колега була не тільки чудовим педагогом і керівником університетського підрозділу, а й берегинею родинного вогнища. У січні 1962 р. стежки історика Івана Чаварги й філолога Єлизавети Тромболи злилися в одну. За 58 років спільного життя це подружжя стало яскравим прикладом любові, вірності, взаємоповаги та взаємопідтримки. Вони виростили, а також виховали двох чудових синів – Віктора й Михайла. Обидва є випускниками УжНУ, висо-

кокваліфікованими спеціалістами, мають значний авторитет у своїх колективах, створили сім'ї, подарували батькам п'ять онуків та двох правнуків.

За багаторічну та сумлінну працю Є.Чаваргу неодноразово нагороджували грамотами; їй оголошували подяки від ректора університету. А в березні 2000 року наказом Міністерства освіти і науки України нагородили знаком «Відмінник освіти України». Ще через дев'ять років Єлизаветі Амброзіївни присвоїли почесне звання «Заслужений працівник освіти України». Але найбільшою нагородою для неї були слова вдячності більш ніж пів тисячі науковців, до підготовки яких мала безпосередній стосунок.

Висловлюємо щирі співчуття родині Є.Чаварги. Нехай рідна закарпатська земля буде їй пухом, а пам'ять надовго збережеться в серцях аспірантів

та докторантів, колег, із якими працювала в Ужгородському університеті, усіх тих, хто знав цю високопорядну та інтелегентну людину.

Ректорат,
профспілкороганізація
та колектив Ужгородського
національного
університету.

Вулиця Грушевського, квартира 95...

Спомин Володимира Матейка про першу на Закарпатті докторку медичних наук

Саме завдяки адресі, винесеній у заголовок, змогла потрапити у світ, де близький друг Оксани Ганич відчинив таємні двері в минуле відомої науковиці. Невипадково недільного ранку випадково (даруйте за тавтологію!) зустрілася з людиною, яка розповіла про неймовірну жінку. Минуло трохи більше сорока днів після смерті заслуженої діячки науки й техніки України. Як тендітні плечі змогли подержати стільки починань? Людина, котра глибоко вірила в Бога, залишалася патріоткою своєї держави, була талановитою науковицею, мудрою наставницею, благодійницею, активісткою, рукодільницею, піаністкою, і це ще не все. Такою бачив ужгородець В.Матейко заслужену професорку УжНУ. Ділюся цими спогадами й із вами.

***

Оксана Ганич народилася 16 квітня 1932 року в селі Вишні Ремети Берегівського району в учительській родині. Навчалася в Ужгородській школі № 2, закінчила заклад із золотою медаллю. Це допомогло без складання іспитів вступити до Ужгородського державного університету на медичний факультет. Уже тут досягла великого успіху. О.Ганич — засновниця й керівниця єдиного в Україні Науково-дослідного інституту фітотерапії, перша на Закарпатті докторка медичних наук. Написала більш ніж 350 наукових праць, опублікувала 15 монографій, 20 навчальних посібників та підручників.

ПАТРІОТИЗМ, ЗАКЛАДЕНИЙ ГЕНАМИ

Пані Оксана ревно відстоювала позицію громадянки рідного краю... В.Матейко розповідає: «Я досліджував, звідки бере початок такий патріотизм. Почитав біографію батьків. Мати, Ганна Мандзюк із Перечина, була великою патріоткою. Знала напам'ять чимало віршів М.Підгірянки, з якою була близько знайома, І.Франка, Т.Шевченка. Писала поезію й сама. Учителювала в с. Заріччя, 20 років пра-

цювала в школі № 1 в Ужгороді. А ще керувала соціальною опікою в Карпатській Україні.

Батько Микола Мандзюк — посол Сойму Карпатської України. Народився в Бичкові, закінчив у Мукачеві вчительську семінарію. Трапився цікавий випадок. Так сталося, що М.Мандзюка відрахували. Якось улітку він урятував бокораша, який тонув. А.Волошин дізнався про це та посприям, аби пана Миколу поновили в семінарії.

Брат Богдан Ганич 30 років працював в обласній лікарні завідувачем рентгенологічного відділення, майстер спорту із шахів, захистив кандидатську, переїхав до Чехії, де працював онкологом у Кошицях.

Узагалі родина Ганичів — династія лікарів. Стопами батьків пішов син і дві внучки.

ПОСУНУЛА ХІМІЮ В БІК

О.Ганич разом із чоловіком після завершення університету направили до села Синевир. Працювала лікарем, а згодом головним лікарем дільничної лікарні. В.Матейко зазначив: «Пані Оксана розповідала, що медицини там не було. Доводилося влітку велосипедом, узимку саньми, навесні та восени возами відвідувати хворих. Пізніше була районним терапевтом та завідувачем терапевтичного відділення Міжгірської центральної районної лікарні».

Оксана Миколаївна збагнула: хімія не лікує, а приглушує симптоми, має побічні ефекти. О.Ганич запропонувала повернутися до народної медицини на основі фітотерапії. Розробила концепцію, що базується на використанні фітопрепаратів та фітопродуктів імунорегулюючої, онкопротекторної та антисклеротичної дії. Розробила ліки на основі карпатських рослин. Зокрема, різноманітні чаї, які виводять радіонукліди з організму. «Коли була велика аварія на Чорнобильській АЕС, сюди провозили дітей. Важко вірилося: за три місяці лікування рівень радіації настільки понизився в організ-

мі, що не становив загрози. Згодом розроблені препарати їхній інститут постачав чорнобильцям», — зазначив В.Матейко.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 1960 р. Оксана Миколаївна повернулася до університету. Захистила кандидатську дисертацію (1964), трохи пізніше, у 1971-ому — докторську (із передракових станів шлунка). Стала першою жінкою на Закарпатті, котра отримала звання доктора наук.

16 років завідувала кафедрою пропедевтики внутрішніх хвороб медичного факультету УжДУ (1981 — 1997). Підготувала 5 докторів та 12 кандидатів наук. Стала директором єдиного в Україні НДІ фітотерапії, організованого з власної ініціативи. Професорка заснувала відому не тільки в Україні, а й за кордоном школу гастроентерологів, керувала лікувальною роботою клініки Закарпатського гастроентерологічного диспансеру. А ще була постійним консультантом санаторно-курортної служби Закарпаття.

ГРОМАДСЬКА ПОЗИЦІЯ

Попри наукову діяльність, О.Ганич приділяла чимало часу активному громадському життю. Уже з 1991 року очолювала обласну організацію Союзу українок, стала почесним її членом, входила до складу координаційної ради Закарпатської обласної державної адміністрації з питань жінок, сім'ї та молоді, правління Асоціації терапевтів та гастроентерологів України. Була головою Закарпатської обласної секції гастроентерологів. Редагувала науково-популярний журнал «Родина». Тісно співпрацювала з організаціями Союзу українок Англії, США, Канади.

В.Матейко згадує, якою відповідальною була пані Оксана: «Коли на Закарпатті сталися повені (1998, 2001 рр.), О.Ганич разом із Софією Малильо (теж перебувала у складі Союзу українок) розносили гуманітарну допомогу, яку передали активісти

зі США та Канади. Тоді в конвертах роздавали гроші людям, чий будинок зруйнували паводки. Вручали особисто, остерігаючись, аби влада не присвоїла собі».

НАТХНЕННИЦЯ

Пані Оксана разом із чоловіком завжди мотивували до руху, різних акцій. Були ініціаторами встановлення меморіальної таблички на будинку Августина Волошина, який обласнували під сиротинець.

В.Матейко говорить: «Завдяки підтримці сім'ї Ганичів я видав дві книжки. Ці люди не тільки консультували, а й надали спонсорську допомогу. СБУ дозволили ознайомитися з кримінальною справою мого батька — греко-католицького священника, засудженого на 25 років табірною ув'язнення. Коли показав зазначені документи сім'ї Ганичів, сказали: як син, я зобов'язаний усе докладно описати. У другій книжці «Отець Августин Волошин у документах і пам'яті народній» уже є спогади Оксани Миколаївни та Михайла Михайловича. Пригадує щасливу пані Оксану в краєзнавчому музеї-кімнаті А.Волошина, що в Ужгороді, реліквії (розп'яття в кабінеті Волошина й вишиті ризи), які в 1945 році їй удалося врятувати в Празі».

ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Майже 20 років О.Ганич була художнім керівником та головним диригентом хорової студентської капели УжНУ та медичного факультету. Активно творила музику до народних пісень, зокрема коломийок. Також здобула чимало нагород: орден Княгині Ольги (2000), орден Княгині Ольги II ступеня, відзнаку «За гуманізм» Союзу Чорнобиля України, медалі «За трудову доблесть» та «Ветеран праці».

pershij.com.ua

ОСТАННІЙ СПОМИН

«Був у неї в лікарні за два тижні до смерті. Лежала сумна. Пожвавішала, коли побачила брошури з віршами Софії Малильо. Показав листа обласної адміністрації, що поезію видадуть за державні кошти накладом 300 примірників. Установлять і меморіальну дошку в Мукачеві на будинку, де літераторка проживала. Мукачівці назвали вулицю Софії Малильо, також територія будинку, де вона проживала, Софіїним двором. Оксана Ганич дуже зраділа, що про каторжанку-поетесу знатимуть, що її будуть пам'ятати. Це справа, за яку ми спільно взялися», — розповідає В.Матейко. До речі, значний фінансовий внесок для видання зробили Ганичі.

Пані Оксана була розумною, гарною, поважною, пишалася своєю родиною. Видала книжку «Династія медиків». Мала чуйне серце. Як зазначив мій співрозмовник: «Навіть під час останньої зустрічі подарувала вишиванку, а дружині, із котрою тісно співпрацювала, скатертину, вишиту власноруч. Це... останній подарунок. Сорочка завжди нагадуватиме про велику людину».

Важко переоцінити всі здобутки визначної жінки. Завжди пам'ятатимемо О.Ганич.

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Відійшли у вічність

доцент Маріамна Добровольська...

На 75-ому році життя перестало битися серце основоположника стоматологічного факультету, кандидата медичних наук, доцента, завідувача кафедри терапевтичної стоматології М.Добровольської.

Народилася Маріамна Костянтинівна 28 серпня 1945 року в Рівненській області. У 1973-ому з відзнакою закінчила стоматологічний факультет Львівського державного медичного інституту. У 1984 р. захистила кандидатську дисертацію за темою: «Застосування клейової стомат. композиції СК-1 в комплексному лікуванні запальних захворювань пародонту». Після присвоєння звання доцента в 1991 р. була призначена завідувачем тієї ж кафедри, на якій пропрацювала до 2004-ого. Того ж року за сімейними обставинами переїхала до Ужгорода, де до 2006 р. обіймала посаду лікаря-стоматолога ЗОСП. Із відкриттям стоматологічного факультету в УжНУ призначена на посаду доцента, відтак — завідувача кафедри

терапевтичної стоматології. Заснувала в підрозділі школу пародонтології.

М.Добровольська є автором понад 90 наукових публікацій, посібників, 6 винаходів, 2 авторських свідоцтв, 1 патенту України на корисну модель, 8 раціоналізаторських пропозицій. Під керівництвом пані Маріамни захищені 3 кандидатські дисертації. Пам'ять збережеться в серцях усіх, хто знав цю людину з Великої літери.

Колектив стоматологічного факультету УжНУ.

...і професор Василь Шимон

Обірвалося життя доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри загальної хірургії В.Шимона.

Василь Михайлович народився 12 березня 1954 р. в с. Данилово Хустського району Закарпатської області. Після закінчення місцевої середньої школи навчався в Міжгірському медичному училищі на фельдшерському відділенні. 1975-ого після демобілізації вступив до підготовчого відділення УжДУ за спеціальністю «Лікувальна справа», а в 1976 р. став першокурсником медфаку. Довелося працювати й на Херсонщині, Харківщині. У 1988 р. захистив кандидатську дисертацію.

Із 1991-ого Василь Михайлович — на кафедрі загальної хірургії альма-матер. Педагогічний шлях пройшов від асистента до професора названого підрозділу, а з 1998 р. очолював курс травматології та ортопедії. Тісно співпраця з Інститутом патології хребта та суглобів стала наслідком успішно захищеної в цьому ж інституті 2003 р. докторської дисертації за темою: «Реконструктивно-відновлювальні операції при пошкодженнях хребта з використанням гідроксилапатитної кераміки (експериментально-клінічне дослідження)». Із 2002-ого переведений на посаду професора кафедри загальної хірургії, а в 2004 р. здобув учене звання професора.

В.Шимон був членом Міжнародної медичної організації SICOT, Української організації малоінвазивної хірургії хребта, Німецько-українського товариства ортопедів-травматологів.

За інф. медичного факультету, ректорату УжНУ.

Медалісти обирають УжНУ

До привітань найкращих ужгородських випускників на головній площі Закарпатської області, Народній, долучилися й представники УжНУ.

Цьогоріч із золотими медалями завершили школу 85 одинадцятикласників, зі срібними – двадцяттеро. Їх урочисто поздоровило керівництво області, міста, університету: перший заступник голови обласної державної адміністрації Олег Коцюба, міський голова Богдан Андрій, ректор УжНУ Володимир Смоланка. Імена обдарованої молоді поповнили книгу шани «Золотий літопис».

Окремо премією відзначили єдину випускницю Лінгвістичної гімназії імені Т.Г.Шевченка Анастасію Лендєл, котра отримала 200 балів на ЗНО з англійської мови, а також її вчительку Катерину Бізілю.

В.Смоланка вручив молоді подарунки від вишу та запросив найталановитіших випускників Ужгорода здобути вищу освіту. І охочі вже! Дехто ознайомився з УжНУ під час Літнього університету й розглядає серед пріоритетних, а хтось уже й факультет обрав. Успіхів! **Ольга БРАЙЛЯН,** студентка відділення журналістики.

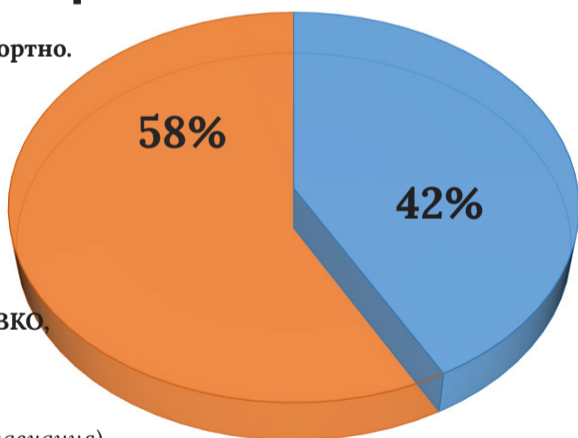
Як адаптувалися

до дистанційного навчання?

- легко;
- досі некомфортно.

Опитано понад 200 здобувачів фаху УжНУ

Сніжана ГОЛОВКО, студентка відділення журналістики (заочна форма навчання).

Без неї неможливо жити

Ужнівець пропонує вирішення проблеми доступу до питної води

Небагато людей в Ужгороді наважаться вживати рідину з-під крану, а в спекотний літній день в обласному центрі безкоштовно освіжитися ніде. Згідно із дослідженнями, проведеними на замовлення Світового фінансового банку в 2019 році, Україна – 125-а серед 180 країн за кількістю питної води на душу населення. Причина ж не в недостатній кількості життєво необхідної H₂O, а в якості. Вирішити цю проблему на місцевому рівні пробує аспірант кафедри терапії та сімейної медицини, асистент кафедри внутрішніх хвороб Тарас Гряділь.

Ужнівець пропонує облаштувати в обласному центрі бювети. Ідею проекту «Чиста та якісна вода – основа здоров'я мешканців Ужгорода» презентував на початку року під час Форуму активних громадян,

організованого під егідою Міжнародного республіканського інституту. Тоді пропозицію визнали актуальною, однак, як це нерідко буває, далі розмов не пішло. Тож Тарас вирішив подати петицію про створення на території міста 10 бюветів із питною водою впродовж 2021–2025 рр. та ще стільки ж із 2025-ого до 2030-ого.

«Пропозиція зумовлена такими факторами: неякісною водою, яка потрапляє до споживача, відсутністю бюветів, «сліпою довірою», коли ми купуємо питну воду в пляшках, сподіваючись на якість, спрагою в спекотні дні літа. Подорожуючи Києвом, Римом, Кошице, бачив готові рішення «оазисів», які спокійно можна екстраполювати в Ужгороді. Тим часом щороку питання з доступом до якісної питної води буде тільки загострюватися, і футурологи

Катерина Барабанова: бути завжди в спорті

Струнка, усміхнена, упевнена в собі. Значною мірою це завдяки спорту. Ідеться про Катерину Барабанову (Шевченко). Чомусь пригадалася фраза із «Кавказької полонянки»: «...спортсменка, урешті вона просто красуня». Правда, щодо краси, то нинішня викладач Ужгородського національного університету ніякові: «Ой, я соромлюся цього, уважаю себе не дуже вродливою, але намагаюся бути ідеалом для кожного». Зокрема, у спорті. Його Катерина Барабанова полюбила змалку, зазначаючи: «То було давно. Ніхто мене не вів за руку. Бачила, як займаються інші, і захотілося самій спробувати щось нове».

Вагомий вплив мали також рідні. У нашої героїні батьки – військові; її ідеалом завжди був тато – підтягнутий, красивий, здоровий, спортивний. Отож хотіла стати схожою на нього. А для цього теж потрібно займатися руховою активністю, яка для К.Барабанової є життям.

Пробувала себе в різних видах спорту. Відвідувала чимало секцій: із легкої атлетики, баскетболу, карате, стрільби тощо. Зрештою, зупинилася на волейболі. Та кар'єра спортсмена коротка. Потрібно було виокремлювати подальші життєві пріоритети.

Із професійним майбутнім К.Барабанова визначалася недовго. Адже дуже подобалися лекції педагогів. Так і сама вирішила стати викладачем. Отож зі студентки нинішнього факультету здоров'я та фізичного виховання УжНУ перевтілилася в наставника. Колеги-вчителі про неї високої думки. Скажімо, Валерій Товт, доцент кафедри фізичного виховання альма-матер, характеризує: «Уважна до студентів, займається волейболом. Крім того, у неї з'явилася хобі – старається розробляти нові технології рухової активності й публікувати їх у соціальних мережах. Думаю, таких людей нам потрібно якомога більше; тоді будемо

готувати добрих викладачів, учителів фізкультури і спорту та тренерів».

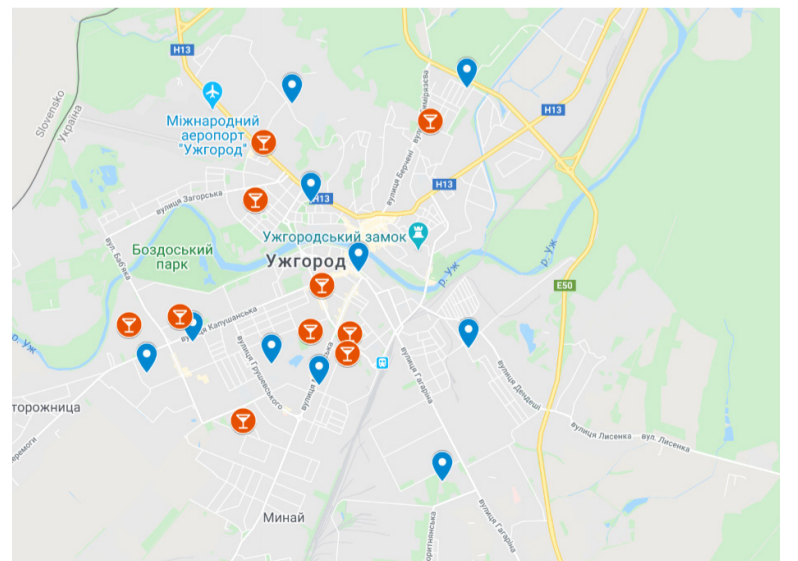
До нашої героїні звертається чимало студентів. Це мотивує наставницю передавати знання іншим. Та й випускники теж неабияк поважають свого педагога й тренера. Скажімо, Ростислав Садигов, нинішній аспірант, а раніше студент біологічного факультету, зізнався: «Катерина Анатоліївна викладала в мене фізкультуру й була тренером із волейболу. Ви явила себе як талановитий педагог і тренер. Уміє знаходити підхід до кожного, мотивувати й налаштовувати на перемогу. Завдяки її професіоналізму та доброму ставленню наша команда неодноразово виграла на різних спортивних турнірах. Катерина Анатоліївна навчила бути активним, формувати переможний дух, не здаватися; і за це я їй дуже вдячний».

К.Барабанова прагне вдосконалювати себе в знаннях зі спорту, радить покращувати настрої за допомогою фізичних

занять. Особливо під час пандемії коронавірусу. Невипадково наша героїня підкреслює: «Багато хто почав просити поради, як і що зробити на карантині. Саме цей період дав великий поштовх, аби почала розповідати людям про спортивні заняття, правильне, збалансоване, харчування, приведення себе до форми, підтримку її. Отож змушена була відповідати й далі вже продовжувати в соціальних мережах».

Катерина Анатоліївна є цілеспрямованою, ставить мету й досягає її. Для героїні поступ, пошук мотивації для цього, бажання захопити інших до рухливих ігор, фізичних вправ – важливі життєві принципи. Невипадково постійно тренується, намагається корисно й активно проводити дозвілля із сім'єю. І якби мала чарівну паличку, щоб виконати єдине бажання, то хотіла б, аби всі займалися спортом. Адже після нього завжди є життя...

Володимир ТАРАСЮК, «Погляд».

го проекту для розвитку міста. Адже якісна вода є основою життя. А відповідно фінансові можливості бюджету Ужгорода дозволяють успішно реалізувати задумане. Звичайно, при

консолідованому та цілеспрямованому бажанні місцевої влади», – підсумував Т.Гряділь **Ольга БРАЙЛЯН,** студентка відділення журналістики.

Ярослава Гасинець про «карантинні» виклики, умовний відпочинок і цікаві наукові проекти

Біологічний факультет завжди асоціюється із життям, природою. Отож його значення в структурі УжНУ важко переоцінити. Надто тепер, в умовах пандемії. Саме питанням, яке давно вже набило оскомину в цілому світі, і розпочав інтерв'ю з деканом Я.Гасинець.

— **Ярославо Степанівно, минулий навчальний рік завершувався в умовах карантину. Які уроки із ситуації, що склалася, винесли на біологічному факультеті?**

— Перший рік під карантинном виявився надзвичайно важким, особливо на початку пандемії, оскільки ми не були сповна готові одразу приступити до дистанційного здобуття знань. Це насамперед стосується студентів. Адже їх організація до мережових занять стала складною: опанування принципів роботи багатьох платформ для онлайн-навчання (кожен викладач віддавав перевагу різним ресурсам) забирало час та створювало певний дискомфорт у наших слухачів. Однак і викладачі, і студенти швидко призвичаїлися до нових умов. Це дало змогу виконати завдання навчальних планів на другий семестр. Загалом є один великий позитив із цієї прикрої ситуації, у якій ми опинилися внаслідок пандемії: такого обсягу електронного матеріалу з усіх дисциплін, який був завантажений до мережі, ми однозначно не мали й не створили б без нагальної потреби. Тепер за кожною спеціальністю можемо спокійно впроваджувати дистанційну форму навчання без значних утрат якості освітнього процесу. Утім, специфіка природничих факультетів полягає у великому обсязі лабораторних та практичних занять, що не реально сповна забезпечити в онлайн-режимі. Те ж стосується й підготовки курсових та дипломних робіт, оскільки в період карантинних обмежень доволі складно здійснити як польові дослідження на теренах області, так і камеральну обробку зібраного матеріалу в лабораторіях біологічного факультету. Особливо складно

зробити онлайн проведення навчально-польових практик, оскільки студенти, так би мовити, наживо повинні контактувати з об'єктами вивчення в природі, а викладачу необхідно наочно демонструвати ті чи інші особливості будови рослин або тварин, функціонування, структури, взаємозв'язків угруповань, біотопів та розвивати в молоді навички польових досліджень.

— **Як загалом біологи сприймають те, що відбувається з пандемією?**

— Світ зіткнувся з тим, із чим завжди мав справу впродовж своєї історії. Це не перша хвороба, яка загрожує людству. Проте, урахувавши щільність населення у світі на сьогодні та рівень комунікації людей між собою, існує реальна загроза розповсюдження вірусу, що є причиною сотень тисяч смертей уже тепер. Ми, біологи, чітко усвідомлюємо небезпеку для людей від поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, тому підтримуємо всі карантинні заходи, які запровадили країни для унеможливлення стрімкого поширення пандемії. Наразі саме завдяки відповідним обмеженням кількість хворих не збільшується в геометрич-

ній прогресії, що могло б стати катастрофою для світу, урахувавши передачу названого інфекційного захворювання краплинним та контактним шляхами. Із часом розроблена вакцина та мутація вірусу в бік зменшення патогенності для людини дадуть змогу нормалізувати ситуацію, а людям — повернутися до звичного життя.

— **На тлі карантину літо ввійшло ще й у фазу відпусток. Наскільки важливо для Вас перепочити саме за найтеплішої пори року?**

— Незважаючи на коронавірус та відпускний період, для нас, біологів, польовий сезон ніхто не скасовував, тому чимало працівників факультету продовжують трудитися, виїжджаючи в експедиції, збираючи матеріал та дані для майбутніх досліджень. Безперечно, цього року карантин обмежив радіус поїздок через закриті кордони та розрегулювання транспортного сполучення в Україні. І все ж наш Карпатський регіон залишається доступним. Також продовжується робота зі студентами над курсовими та дипломними проектами, щоб не втрапити літній польовий сезон. У серпні стартувала чергова вступна кампанія, яка цього року відбувається за нових незвичних умов та при відтер-

мінованих і скорочених строках. Сподіваюся, вона буде не гіршою за торішню. І у зв'язку з цим також через численні ремонти й підготовку до наступного навчального року для керівництва факультетів відпочинок улітку умовний. Водночас позитивом біолога є те, що польовий сезон частково можна поєднати з відпочинком. І якщо для когось відвідати гірських мальовничих місцевостей є справжнім сінкним відпочинком, то для біолога це — тандем дозволя й роботи.

— **Ви згадали про вступну кампанію. В умовах карантину вона справді ще триває. Із якими основними труднощами зіткнувся біофак під час прийому абітурієнтів?**

— Основною проблемою вступної кампанії в Україні є перенесені на місяць строки. Відповідно будуть пізні зарахування студентів, а відтак і зміщення початку навчального процесу на перших курсах. Другою проблемою є організація та проведення вступних іспитів, які заплановані в умовах карантину. Важко цілий день працювати в масках, що обумовлено для всіх працівників приймальної комісії, котрі знаходяться в приміщеннях університету. Утім, не перший рік абітурієнти реєструються на спеціальності онлайн, тому на це умови карантину не впливають. А отже, маємо надію, що кожен факультет успішно здійснить набір нових студентів.

— **Якщо з нового навчального року доведеться знову застосувати дистанційне навчання, то на біофаку його заляшать без змін чи все ж удадуться до певних корективів?**

— Наступного навчального року на біологічному факультеті будуть внесені корективи, оскільки при тільки дистанційному навчанні, як і на більшості факультетів негуманітарного фаху, існують свої складнощі. Особливо це стосується, як я

вже зазначала, лабораторних та практичних занять, завдання з яких потребують аудиторної роботи для здобуття практичних навичок. Повною мірою дистанційний формат не замінює заняття студентів у спеціалізованих лабораторіях. Саме тому плануватимемо проведення комбінованих занять, зокрема безпосереднє спілкування з молоддю з дотриманням карантинних вимог.

— **І насамкінець нашої розмови: що зараз відбувається цікавого на біологічному факультеті, із чим Ви б поділилися з нашими читачами?**

— Насамперед хочеться сказати про розгортання новітніх геномних досліджень на базі новоорганізованої лабораторії молекулярно-генетичних досліджень. Цьогоріч суттєво доукомплектувалися необхідним обладнанням, і вже нинішнього літа розпочали виконувати проект «Партнерство для геномних досліджень у Румунії та Україні», який спонсорує Спільна оперативна програма «Румунія—Україна 2014—2020» спільно з Університетом «Vasile Goldiș» (місто Арад, філія в Сату-Маре). Це добрий тренінг для майбутніх геномних досліджень. Останні в процесі нашої наукової праці допоможуть у виявленні та описі поширених, рідкісних та ендемічних медично значущих мутацій в етнічно різноманітній людській популяції прикордонних регіонів Румунії й України. Також варто зауважити, що на базі зазначеної лабораторії в процесі виконання цього та минулих проектів (зокрема щодо розробки геномних підходів для встановлення генетичного різноманіття рідкісних та ендемічних видів рослин і тварин) закладено біобанк. На його основі фахівці здійснюють збір та консервування різних типів біоматеріалів, зокрема формують колекції біорізноманіття природних видів, а також людських геномів.

— **Бажаю Вам та Вашим колегам плідних результатів праці та з ПершOVERеснем!**

— Дякую. Навзаєм!
Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

Читати чи не читати? Читати!

У соціальних мережах побутує думка, що нове покоління мало читає та зовсім не цікавиться літературою. Я вирішила перевірити це на прикладі студентів Ужгородського національного університету.

Провівши соціопитування серед здобувачів фаху різних факультетів, дізналася: 45 % респондентів полюбили читати, притому 10 відсотків роблять це щодня. Усі, хто не хоче брати книжку до рук, зазначили: для них — нудно та не цікаво, а іншим просто не вистачає часу. Сподіваюся, наступні поради зможуть змінити думку студентів про читання.

• **Спочатку визначтеся із жанром, який вам подобається.** Чомусь книжки в юнаків та дівчат асоціюються зі шкіль-

ною літературою, яку так не подобалося читати. Можливо, звідси й пішла думка: «Читати — нудно». Але існує безліч жанрів, крім класики. Якщо вам до душі розкриття злочинів — обирайте детектив, а для любителів дивних створінь підійде фантастика.

• **Складіть список книжок, які хочете прочитати.** Послухайте рекомендації друзів або улюблених блогерів. Важливо почати свій шлях із видання, спорідненого за духом.

• **Електронна чи паперова версія?** Від формату видання також залежить ваше ставлення до читання. Хтось не бачить сенсу витрачати гроші щоразу на нову книжку, а комусь потрібно відчувати під пальцями папір та вдихати запах надру-

кованого тексту. Не слід забувати й про аудіокнижки, які значно заощаджують час.

• **Читайте в зручному місці та в зручний час.** Книжка в руках — найкращий відпочинок, який замінить усі гаджети. Можете робити це вранці або ввечері, за робочим столом чи під пледом із гарячим чаєм у руках.

• **Правило 10 хвилин.** Це спосіб для тих, у кого немає часу. Виділіть тільки 10 хвилин у день на читання. Наприклад, коли п'єте каву або чекаєте, поки водій рушить із кінцевої зупинки. У такий спосіб можна поєднати приємне з корисним, і тоді час пролетить непомітно.

Читання — навичка, яку потрібно тренувати. Спочатку це буде повільно та важ-

ко, а потім зможете читати й за 5 книжок у місяць. Адже як казав португальський поет Фернандо Пессоа: «Література — найприємніший спосіб

ігнорувати життя».

Анастасія ЛАБИК,
студентка
відділення
журналістики.

Хочеш пізнати людину – намалюй із нею сітку на 130 м², або Як ужнівці в місті малювали... мотивацію

Хтось упевнено крутить педалі на двоколісному, бо доводить пензлі; хтось робить витончені па обережності на риштуванні, аби не порушити спокій дбайливо відкладеної збоку водоваги; а хтось просто наспівує улюблених мелодій. Далеко з набережної це виглядає мов ляльковий будинок на кілька поверхів, де кожен герой заклопотаний лише своїм, обмеженим кімнатною, простором. Тільки на стіні спорткомплексу «Буревісник» усі працюють задля спільної мети: ужгородська молодь (переважно студенти альма-матер, зокрема, із факультету суспільних наук, юридичного підрозділу й здоров'я та фізичного виховання) малює... мотивацію! Так-так, за спеки +30, щодня, із перервою хіба що на обід...

Тендітна душа vs бетонних плит

Волонтери вправляються в кресленні й вимірюють усе з точністю до міліметрів. І жартують: хочеш пізнати людину – намалюй із нею сітку на 130 квадратних метрів. Адже

робота в команді – справжнє мистецтво. Молодь утілює в життя проект «Стріт-арт по-ужгородськи» за конкурсом молодіжних ініціатив соціальної дії. Ідею реалізують за підтримки Ужгородської міськради та програми «Активні громадяни» від Британської ради в Україні, громадських організацій «Молодіжна платформа» і «Простір молоді». Кошторис грантового проекту – близько 45 000 гривень (їх виграла на пітчінгу молодіжних проектів наприкінці 2019 р.). Менеджер – другокурсник факультету суспільних наук Володимир Попович. Юнак розповів: «До мотиваційного муралу підбрали слоган: «Працюй над своєю мрією – і перед тобою розступиться доля». Буде зображена дівчина, яка бореться з різноманітними страхами, а візуалізація тих фобій – бетонні плити. Це образно. Щоб досягти чогось у житті – потрібно наполегливо працювати. Мурал чудово вписується в умовний інтер'єр території. Стіну видно з набережної. Тут часто гуляють із дітьми, а молодь збирається на велосипедах, роликах, самокатах».

Невипадково під руки юних майстрів активного молодіжного руху на Закарпатті потрапила й стіна саме «Буревісника». Біля спорткомплексу чи не найчастіше гуртується молодь. І не лише студенти, а й, наприклад, вихованці ПАДПЮНУ. До того ж набережна, із якої проглядається мурал, – одна з улюблених локацій містян.

Волонтери розписують мурал поволі, зате з неабиякою завзятістю та педантичністю. І що не менш важливо: під пильним оком художниці, координаторки київського осередку програми «Будемо Україну разом» Христини Короткової. Гостя розробила кілька варіантів зображення. І те, над яким працює зараз, – одне з бажаних і для неї самої. «Дівчина, відтворена на муралі, символізує людську душу, що стає особливо тендітною тоді, коли робимо справу за покликанням. Часто доля на шляху ставить величезні бетонні плити. Утім, їх ми здатні розсунути! Мурал – мотивація й для спортсменів. Вони можуть падати тисячі разів, але головне – уміти потім піднятися та продовжити рух до мети», –

зауважила художниця-муралістка з Києва Х.Короткова.

Мотивація = натхнення

Мотивація на «Буревіснику» росла як гриби після дощу. Тільки тим дощем були величезні запаси терпіння ужгородської молоді. Студент факультету суспільних наук Юрій Артимич (один із співорганізаторів проекту) не приховував: «Найважчою видалася робота на сонці. Але то – дрібниці порівняно зі здобутим досвідом. Думаю, це не перша ініціатива, яку реалізуємо в плані зовнішнього покращення міста. Крім того, мурал дає мотивацію навчатися». До речі, вислів «мотивація навчатися» Юрій як майбутній психолог перекладає словом «натхнення». Воно ж «іде» від інших людей або дій, що приносять комусь користь.

«До першої лінії, намальованої олівцем, чи до першого мазка фарбою було найбільш лячно. А загалом у роботі над муралом ми весь час знаходили собі мотивацію», – зізнається В.Попович. Для нього проект дебютний у плані реалізації: від початку й

до завершення. Та результатом юнак більш ніж задоволений!

У кольорах муралу залишилися і частково велосипед волонтерів, і одяг, ба навіть мимоволі пофарбоване волосся чи зроблений навімання манікюр. Але все це не має значення, коли люди горять справою, яку виконують, за словами Х.Короткової. Художниця додає: «Відчуття завершеності роботи – також мотивація. І я вже готуюся до нових проектів». До речі, гостя в перервах від роботи з муралом таки змогла трішки погуляти містом і закохатися в нього ще раз. «Сподобався нічний Ужгород. Цікаво було спостерігати за майже безлюдними вулицями у вихідні. Тут із легкістю можна без громадського транспорту дістатися потрібної локації. Ну й у вас за тишню», – розповіла Христина.

Будь-яка ініціатива – відповідальність, до якої часто чіпляються невдачі чи просто курйози. Вони й, правда, наче ті бетонні плити, які з упевненістю розсувала активна ужгородська молодь. А в місті тепер – нова фотозона, наповнена мотивацією.

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

«...доторкнутися до предметів старовини, власноруч здійснити знакові відкриття»

15 серпня дослідники минулого, шукачі скарбів відзначили професійний день. Із цієї нагоди поспілкувалася з Володимиром Мойжесом, кандидатом історичних наук, доцентом кафедри археології, етнології та культурології факультету історії та міжнародних відносин УжНУ, директором Археологічного музею ім. Е.А.Балагурі.

— Володимире Валерійовичу, чому найбільше приділяєте увагу при підготовці археологів в альма-матер?

— Практичним знанням. До підготовки студентів спеціалізації «Археологія» залучені висококваліфіковані педагоги, які мають багатий досвід. Вони допомагають пов'язати теоретичні знання, здобуті під час аудиторних занять, із безпосередньою роботою з артефактами, зокрема в Археологічному музеї УжНУ. Крім того, спеці-

лізація «Археологія» — шанс для подорожей: відвідування провідних музеїв та пам'яток культури, участь в археологічних експедиціях у різних кутках Європи. Результати наукових пошуків можуть бути опубліковані в кращих фахових та науково-популярних виданнях, що дасть бонуси для отримання грантів на наукові стажування з перспективою працевлаштування в кращих університетах і наукових установах світу.

— Де відбувається археологічна практика здобувачів фаху ФІМВ?

— Польова — на визначних пам'ятках краю. Зокрема, базою практики є Малокопанський дакійський комплекс (городище, могильник та сакральний центр) рубежу нашої ери, розташований у Виноградівському районі на березі Тиси. Цю

пам'ятку з 1977-ого щорічно досліджує експедиція Ужгородського університету. Систематичні роботи дозволили виявити більш ніж сотню споруд (житлових, господарських та виробничих), зібрати колекцію знахідок, що просто вражає. До речі, вона сповна репрезентує дакійську культуру регіону, а Малу Копаню дозволяє вважати основним центром.

Також за минулі декілька років студенти взяли участь у дослідженні середньовічних пам'яток краю. Це замки в Середньому та в Хусті, також сакральні споруди — церква в Паладь-Комарівцях, Горянська ротонда та руїни середньовічного храму на території Ужгородського замку. До того ж останніми роками є можливість проходження стажування за кордоном.

Археологічна практика дає

дивідуальну роботу. Її суть полягає в опрацюванні всієї доступної інформації, що стосується археології певних районів. Результати таких досліджень мають бути відображені в письмовій формі, фотографіях, відео та презентаціях.

— Понад 15 років при університеті функціонує Археологічний музей імені професора Балагурі, котрий Ви зараз очолюєте. Розкажіть, які артефакти поповнили колекцію в останні роки...

— Експонати музею — матеріал, який накопичила з початку 70-их років ХХ ст. археологічна експедиція Ужгородського університету. Експозиційна колекція побудована з урахуванням культурно-хронологічного принципу. У семи блоках представлено близько тисячі артефактів різних епох і народів (керамічні вироби, знаряддя праці, озброєння, прикраси, деталі одягу, побутові предмети тощо), які відображають історію та культуру стародавнього населення Закарпаття від найдавніших часів до пізнього середньовіччя й ранньомодерного періоду.

Останніми знахідками, що поповнили експозиційний фонд музею, є скарб доби пізньої

бронзи, виявлений біля села Варієво (Берегівський район) та середньовічний меч, датований ХІІІ — першою половиною ХІV ст. Був випадково виявлений неподалік села Богдан (Рахівський район) і переданий на постійне зберігання до УжНУ. Такі артефакти є доволі рідкісними, а отже, згаданий меч належить до центральних експонатів нашого музею.

— Окресліть, будь ласка, теперішні перспективи працевлаштування для студентів-археологів...

— Випускники за спеціалізацією можуть працювати у сферах науки, освіти, збереження культурної спадщини, оцінювання предметів давнини, туризму та в держустановах.

— Дякую за розмову, бажаю продуктивної роботи й нових унікальних знахідок!

Ольга БРАЙЛЯН,
студентка
відділення журналістики.

Пригоди закарпатського мажора Вінні

Життя в стилі stop motion викладача УжНУ Віталія Завадяка

Уявляєте дитячу кімнату з безліччю іграшок? І це в жодному разі не безлад, а просто великий вибір... героя! Принаймні так у життя викладача кафедри журналістики альма-матер Віталія Завадяка ввірталася ідея опанувати техніку stop motion. Тим паче, що тоді ще діяли жорсткі карантинні обмеження, тож часу було вдосталь.

«Не вмю малювати, але цікавлюся анімацією. Стоп-

мовшн дозволяє жити в анімації, не вмючи малювати, креслити... Це втілення в життя вже готових фігурок. Ти їх наче просто оживлюєш», — розповідає автор креативних відео. Нині у В.Завадяка — уже кілька серій мультфільму про пригоди Вінні. Кожне відео — порушення певної соціальної проблеми (наприклад, нагадування про правила дорожнього руху чи важливість збереження довкіл-

ля) або ж навіть запрошення навчатися в УжНУ. Бо Вінні вже став справжнім мандрівником!

Зрештою, чому саме Вінні? Звідки виник цей герой? Якось В.Завадяк зайшов до кімнати своєї маленької доньки й серед лего побачив фігурку, яку згодом назвав Вінні. І про це також є історія. «Коли почав цікавитися стоп-мовшном, читав багато матеріалів. Серед порад знайшов: виберіть героя й почніть жити ним. Я став міркувати: хто може бути моїм героєм, якого можу оживити... Звідки ім'я? Із дитинства люблю мультфільм «Вінні-Пух». Хоч моє дитинство ще не завершилося в 35, адже знову щодня проживаю емоції з Вінні, але вже не з Вінні-Пухом», — каже Віталій Іванович.

Трішки про Вінні... Типовий закарпатський мажор, котрий потрапляє в різні ситуації. Заздалегідь спланованих сценаріїв немає. Історії, які трапляються з героєм, диктує саме життя. Вінні шукає роботу, відпочиває, дістає покарання за свої дії, його мама виганяє з дому... В.Завадяк

зауважує: «Немає чіткої стратегії. Що в голові народжується — те й намагаюся втілити в життя. Я — «сова», ідеї з'являються здебільшого вночі».

У В.Завадяка — уже свій мініавтопарк. Колекціонування таких моделей (переважно закордонного виробництва) стало одним із хобі викладача. Поки має приблизно 15 авто. Але жартує: до пенсії мріє мати велику колекцію. Ще мріє Віталій Іванович ділитися знаннями зі студентами. Із техніки stop motion зокрема. Хоч така дисципліна не передбачена навчальним планом, але наставник прагне в межах практичних занять долучати до створення відповідних мультфільмів і молоді, аби в студентському періоді (із напрямком у серйозне доросле життя) бодай іноді, але повертатися в дитинство. «Вони ще діти! Як і я!». Тільки мені 35, а їм трохи менше (усміхається — прим. авт.). Stop motion — щодня навчання. Потрібно прописувати кожен подробицю зйомки, продумувати сюжет. І зараз цей на-

прямок — стиль мого життя», — зізнається педагог. Продовжує вивчати нову техніку й далі жити зі своїм героєм. А Вінні готується до нових пригод...

Р. С.: Для абітурієнтів! :) Якщо досі думаєте: в УжНУ навчають люди, котрі просто читають нудні лекції — помиляєтеся. Ось ще кілька слів про В.Завадяка. Завдяки йому певний час виходили щотижневі випуски університетських новин, до яких мала щастя бути причетною і я. Саме Віталій Іванович, коли почався карантин, аби не впадати у відчай і дозволити студентам бодай трохи відчутти смак занять, започаткував «Карантинні хроніки УжНУ». Веде сторінки рідного підрозділу в соцмережах. І це — лише краплина в морі того, що для УжНУ робить ця людина. Тож якщо вже обрали наш виш — просто поставте студентський період на stop motion і покадрово насолоджуйтеся кожним днем, проведеним тут і поряд із такими наставниками.

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Інтернет: живемо з ним чи в ньому?

Важко говорити про Інтернет у новому контексті. Із розвитком технологій ми вже звикли до того, що значну частину часу (а то й більшість!) витрачаємо на світову мережу. Важлива інформація, потрібні дані, люди – усе в наших гаджетах, ПК. Без сумніву, це допомагає швидше реагувати на певні події, знаходити необхідне за короткий термін. Завдяки відповідним ресурсам можемо й розважитися, відпочити. Але варто лише подивитися на життя збоку: на вулиці, у громадському транспорті, на роботі, удома, під час навчання – усюди користуємося Інтернетом і вже не уявляємо себе без нього. То чи є все ж баланс між реальним життям та віртуальним світом? Або останнє таки переважає над першим?

Науковці по-різному визначають час, оптимальний для проведення в комп'ютерних системах. Як варіант – 1–2 год. на день. Здійснивши мініопитування (100 осіб віком до 25 років) в одній із соціальних мереж, з'ясувала: 64 % у режимі онлайн – не більше 5 год. на день. Утім, лише 26 відсотків витрачають цей час на роботу або навчання.

Випускниця альма-матер (спеціальність «Психологія») Соломія Лесюк добре ознайомлена із сучасними соціальними проблемами й так висловлюється стосовно теми впливу Інтернету на індивідів: «Усе має бути в міру. Водночас кожен сам обирає правильний час для

життя онлайн. Якщо в тебе є робота, безпосередньо пов'язана з «глобальним павутинням», то чому ні? Інша річ, коли праця переходить у звичне сидіння в соціальних мережах. Це майже не приносить користі. Особливо, коли багато зайвої інформації, реклами, безглузвих відео тощо. Засмічуємо собі голови непотребом, що призводить до втрати уваги, накопичення втоми, відсутності зацікавленості в чомусь. Хочеться, аби людина усвідомлювала: Інтернет може як допомагати, так і заважати. Щоб узяти для себе максимум корисного від усемережжя, слід чітко відводити час для ігор та важливих справ. Я поступово звикаю до читання книжок онлайн, переглядів науково-популярних фільмів. Останнім часом навіть проходжу курси в такому форматі. Подобається, що є багато можливостей ефективно проводити вільний час, нехай навіть у віртуальному світі.

Дійсно, важливим фактором є фільтрування інформації, яку отримуємо з Інтернету, відокремлення «корисного» від «шкідливого». Також слід зауважити, що не варто зловживати ресурсами «світового павутиння», а краще відводити певний час у день для справ у мережі. Ця проблема є для нас актуальною, такою залишатиметься й надалі, поки самі не навчимося правильно поєднувати реальність і «картинку».

Євгенія СЕМЕНЕНКО,
випускниця
відділення журналістики.

ВЕСЕЛИМ ОЛІВЦЕМ

feb.tsatu.edu.ua

КРАЩИЙ МАТЕРІАЛ

Кращим матеріалом газети «Погляд» у # 7 (236) визнано інтерв'ю Мирослави Гараздій із Маріанною Колодій.

Найрейтинговішим за кількістю переглядів у соціальній мережі «Фейсбук» є теж вищеназвана публікація.

Вітаємо авторку!

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

«...батько карпатоукраїнського народу» Усе, що вам ще невідомо про президента Карпатської України

Професори М.Вегеш та С.Віднянський у серії «Політичні портрети» видали книжку «Августин Волошин – «батько карпатоукраїнського народу»» («Парламентське видавництво», 2020). Дослідники відкривають читачам знаного діяча в новому, досі не відомому світлі. Здобутки А.Волошина можна перелічувати довго, проте кожен краяннин, і не тільки, повинен пам'ятати, що саме з Президента Карпатської України розпочалося національне відродження закарпатоукраїнців у першій половині ХХ ст. Авторі спростовують твердження радянської історіографії, де про А.Волошина згадують «лише в негативному контексті...»

Видання складається з 10 розділів. Перший – «Земля без імені» – батьківщина майбутнього президента Карпатської України. Авторі,

зокрема, акцентують на міжнародній ситуації, коли розпалася Австро-Угорська імперія. Згадано й відомі імена закарпатських «будителів»: Михайла Андрелли, Іоанікія Базиловича, Василя Довговича, Михайла Лучкая, Олександра Духновича.

Другий розділ – «Родина і формування світогляду Августина Волошина» – присвячений дослідженню священницького роду Волошинів. Базуючись на документальних джерелах, у розділі «Початок релігійної та громадсько-політичної діяльності» подано й цю сторінку життєпису Героя України.

Четвертий розділ – «Педагогічна та літературна праця» – про основні принципи концепції навчання та виховання, викладені в підручниках діяча. Політичну діяльність докладно описано в п'ятому розділі («Політична активність у Чехословацькій республіці»). Шостий – «Від прем'єр-міністра автономного уряду Підкарпатської Русі до президента самостійної держави – Карпатської України» автори подають як «тріумф і трагедію» А.Волошина-політика. Ще про один складний період у житті діяча – вимушене переселення з рідного краю – розповідь у сьомому розділі – «В еміграції».

У восьмому – «Ув'язнення і смерть президента Карпатської України» – використано чимало документів архівно-кримінальної справи «Особова спра-

ва Августина Волошина». Копії зробили ужгородські дослідники в середині 1990-х рр. Оригінали – у російських архівах. Спогади Івана Мондича, Емілії Дукки, Севастіана Сабола (Зореслава), Августина Штефана також подано в дослідженні.

Дев'ятий розділ – «Августин Волошин у спогадах сучасників» – містить свідчення сучасників про діяча, який розвивав народовецький (український) напрям у краї. У десятому – «Августин Волошин і Карпатська Україна в усній народній творчості та художній літературі» – описана історія Карпатської України та її президента, яка живе в легендах, піснях, коломийках.

М.Вегеш і С.Віднянський у «Післяслові» наголошують: за 1990–2020 рр. українські історики, філологи та педагоги опублікували майже дві тисячі наукових і науково-популярних праць, у яких відобразили важку долю та багату спадщину А.Волошина. Варто відзначити, що всі розділи розпочинаються епіграфами, а для полегшення роботи з монографією автори склали «Список скорочень» (С. 5–6) та «Іменний покажчик» (С. 461–469).

Книжка містить і «документальні врізки», оригінальні світліни, портрети діячів Срібної землі, фотокопії документів. Гадаю, кожен свідомий українець розуміє цінність написаної праці!

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

«Кохайтесь чорноброво»: кумедні цитати учасників ЗНО з української мови

Цього року зовнішнє незалежне оцінювання з української мови та літератури, яке відбулося наприкінці червня, склали 275 тисяч осіб. Абітурієнти виконували не тільки тестові завдання, а й писали власне висловлювання. Без курйозів не обійшлося. І цитати учасників ЗНО знову стали «перлами».

Дідух збирався емігрувати і його односельці влаштували йому проводи.

Не можна не згадати Святослава Вакарчука, який наголошує на тому, що можна вибрати друзів і дружину, ви-

брати не можна тільки Батьківщину.

Причиною еміграції є високозаробітна плата.

Патріотом бути легко, показуючи це своїм зовнішнім виглядом.

У мене є знайома, яка всім каже, що переїде за кордон, тому ми з нею часто дескотуємо.

Його відправили в мальовничі края, які називаються «тайга».

...слід не цуратися своєї Батьківщини і бути залеглим

прибічником своєї країни.

Українцям варто вдосконалити свою національність.

Знайшовши всі інгредієнти у своєї сестри, Тетяна приготувала її.

Він заснував фонд, який фінансував життя радісних тварин і рослин у зоопарках.

Бути патріотом може будь-яка живуча людина.

Завершити хочу словами Тараса Шевченка: «Кохайтесь чорноброво!».

Джерело: radiotrek.rv.ua

АНЕКДОТИ

8 серпня був Міжнародний день альпінізму. Пропонуємо кілька анекдотів за відповідною темою...

«Самовчитель скелелазів. Вступ»: «Уважно й неквапливо прочитайте цю книжку. Зреш-

тою, це ваша остання книжка...»

Зірвалися в пірву два альпіністи – оптиміст та песиміст. Песиміст: «Падаю...»

Оптиміст: «Лечу!»

Курс навчання альпініста

складається з трьох частин: 1. Навчитися підніматися на вершину. 2. Навчитися спускатися з гори. 3. Навчитися ходити на милицях.

Альпіністи об'язуються мотузками, щоб найрозумніший із них не втік.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 3398. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 25.08.20. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад – 1000 примірників. Формат А 3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальна за випуск номера: М.Б.Гараздій

Головний редактор:
В.Ю.ТАРАСЮК

Художній редактор, кореспондент:
Т.М.ЛЕСЮК.

Коректор:
М.Б.ГАРАЗДІЙ.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.